

Každý hlas sa oplatí vypočuť

Ad: Micahela Pašteková:
Hlas, ktorý zatiaľ nepočuť,
Fotonoviny 15 / 2011

Termín: 26. 1. 2011 – 27. 2. 2011

Aj takto by sa dalo začať odpovedať na recenziu Michaely Paštekovej, ktorá bola uverejnená vo Fotonovinách, č. 15/2011. Komentovala ňou výstavu združenia PHOS, ktorej som bola spolu s Mariánom Paukovom kurátorkou. Možno sa však treba najprv zamyslieť, čo je umenie fotografie, fotografia ako umenie. Umenie jedinečné a mnohotvárne, nie imperatívne, ale tvoriace predpoklad pre jeho ďalšie vnímanie. Vznik fotografie nezahubil maliarstvo, ako to predpovedal francúzsky maliar Delaroche, ale naopak, umožnil otváranie nových foriem umenia a jeho ďalších smerov. Vznik nových médií neznamená koniec fotografie. Lebo fotografia disponuje mnohými vlastnosťami, reprezentuje i re-
-prezentuje. Ak prestáva mať len praktickú funkciu, stáva sa stopou a pamäťou. Tu prichádzame na koreň významu rozhodného umenia, ktoré je vo svojej individuálnosti presnou a pritom zraňujúcou výpoveďou. Chce byť prínosom, nie súbojom, lebo bojisko je vždy primálne a bojovníkov priveľa.

Fotografické združenie PHOS si dalo za cieľ znovusprítomniť význam dokumentárnej fotografie, ktorej zmyslom je prenikať pod povrch skutočnosti. V tom je nevyhnutne iné ako klasický dokument, lebo samotná skutočnosť je premenlivá, vždy v polohe, ako ju vidíme my sami, vieme vidieť, chceme vidieť. Doba sa zmenila. Zmenilo sa prostredie, ľudia, situácie. Zmenil sa pohľad, technika, materiál a faktúra fotografie, dynamickosť a s ňou emocionálna výrazu. Naliehavosťou, viac či menej nástojčivou, vyúsťuje súčasná dokumentárna fotografia do potreby pristaviť

Foto: © Matúš Zajac

Foto: © Andrej Lojan

a zamyslieť sa, dať možno inak nepovšimnutej (ne)všednosti iný obrazový význam. Nielen sarkasticky prítvrdzovať obnažovanie povrchu postupnej vyprahnutosti súčasnej spoločnosti, ale pokúsiť sa zachytiť jej vnútorný svet a jeho prejavy.

PREMENY – nedotknuté metamorfózy súčasného Slovenska, to je názov výstavy, ktorou štyria fotografi združenia PHOS, Michal Fulier, Andrej Lojan, Laco Maďar a Matúš Zajac predstavili verejnosti štyri reflexie, štyri odlišné pohľady na vnútorný svet premien prostredia v jeho vonkajšej podobe. Azda netypické príklady vnímania súčasného Slovenska. Evanjelizujúci Rómovia, kňazská formácia, stagnujúce malomesto, či hľadanie

chvejivej rovnováhy v športovej gymnastike. Nič šokujúce. Vnútorňa razantnosť. Niektorí by to mohli nazvať aj tradičným spôsobom vnímania. Ide však o jeho novú intenzitu a obsahy. Inštalácia bola možno nedostatočne vnútorne členená a jednotliví autori v nej tak trochu spĺvali. Pre všetkých autorov bolo však dôležité individuálne poslanstvo hľadania čiernobielej farebnosti krásy, vznešenosti, nerodiacej sa z katastrofickej spektakulárnosti, ale z nepatrných okamihov, vznikajúcich tam, kde ich možno iní nevidia. Fotografii skupiny PHOS nenapodobňujú klasický dokument, ani ho neironizujú subjektívnym odstupom, ale vedome sa hlásia k jeho slovenskej, českej a európskej tradícii, rovnako ako sa hlásia k novému slovenskému, českému a svetovému dokumentu. Meno skupiny AEVUM len zastupuje ako jedno z viacerých toto novovznikajúce súostrovie, lebo dnešné zoskupenia už nie sú len osamelými ostrovmi, ale vytvárajú spoločné pásмо súčasného dokumentu.

Fotografi PHOSu majú singulárne, osobité videnie. V prípade Andreja Lojana je krehké, u Laca Maďara robustné, Michal Fulier zaznamenáva ľetnosť a prchavosť chvíle. Matúš Zajac posúva klasický dokument do výtvarnej polohy, čím umocňuje emocionálne vibrovanie jednotlivých obrazov. Tak sa jeho rukopis stáva evidentným a osobitým vo svojom výraze i výslednej emocionálnej polohe. Vyzretý po všetkých stránkach. Manifest skupiny je výzvou najmä voči nej samej. Výstava príslubom. Skutočný význam skupiny preverí až čas, ktorý je v dokumente dlhým časom, lebo dokumentárna fotografia je vždy celoživotným projektom.

Ivana Pástorová,
 teoretička združenia fotografův PHOS

Kto dá meno galérii?

Priestor Stredoeurópskeho domu fotografie, konkrétne galéria Profil, je najstaršou plynule fungujúcou fotografickou galériou na Slovensku (už v 60. rokoch ju založil Ľudovít Hlaváč vo foyer kina Pohraničník, ktoré sídlilo na námestí SNP). Od roku 1991 sa galéria Profil presťahovala na Prepoštskú 4, v roku 2005 tam začal pôsobiť Stredoeurópsky dom fotografie, ktorý začal neúnavne pracovať

na rozvoji a propagácii fotografie na Slovensku. Už 21 rokov úspešne organizuje najväčší festival v strednej a východnej Európe – Mesiac fotografie, prezentuje ročne 24 fotografických výstav, vydáva periodikum Fotonoviny, pripravil doposiaľ najkomplexnejšiu knihu o histórii európskej fotografie a pridal k Profilu ďalšiu sesterskú galériu, pomenovanú po jej podporovateľovi Fuji Film. Žiaľ, nič

netrvá večne. Dlhoročný sponzor sa kvôli zmenám v logistike firmy musel vzdať partnerstva, a tým galéria stratila meno. Po kom sa bude teraz volať?

Slovo „mecenáš“ je termín z latinčiny, používal sa vo význame: podporovateľ umenia. Pojem vznikol z mena starorímskeho diplomata G. C. Maecenata, ktorý podporoval básnikov.

Vážení priatelia, nikde na svete sa organizácie, ktoré pôsobia v kultúre a vzdelávaní, nezaobídu bez participácie komerčných partnerov – úspešných obchodných subjektov, ktoré štedro pomáhajú uskutočniť viac-menej neziskové projekty. Preto sa obraciame na vás – kto dá meno galérii?

Veronika Pašteková,
 SEDF